॥ श्री गणेशायनमः ॥

" दानेन भूतानि वशी भवन्ति "

વામન-અવતાર.

(બલિ-ચરિત્ર)

નાટકનાં ગાયનો

શ્રી રમાકાન્ત નાટક સમાજ માટે

પ્રયોજક તથા પ્રકાશક

અમૃતલાલ એમ. આઇ. આશારામ ઓઝા

લેખક

કવિ રામજીભાઈ નાગરજી મહેતા (વ[illegible]પાડ)

આવૃત્તિ ૧લી — પ્રત ૫૦૦૦

સંવત ૧૯૭૭ — સને ૧૯૨૧

મૂલ્ય ત્રણ આના

॥ શ્રી ગણેશાય નમઃ ॥

વામન-અવતાર.

નાટકની પ્રવેશવાર ટુંક હકીકત

મંગળાચરણ—ઈશ્વર સ્તવન. વસ્તુ સૂચન.

અંક ૧ લો.

પ્રવેશ ૧ લો.—ક્ષીર સાગર. સમુદ્રમંથન કરી મેળવેલા રત્નોની વ્હેંચણી માટે દેવ દાનવ વચ્ચે તકરાર. ઇન્દ્ર તથા બલિનું યુદ્ધ. વિશ્નુ તથા શંકરનું પ્રકટ થઈ યોગ્ય વેંચણી કરી આપી ચાલ્યા જવું. બાદ અમૃત માટે ફરીથી તકરાર. મોહીનીનું પ્રાગટય. દાનવોનો મોહ. મોહીનીના હાથથી અમૃતની વ્હેંચણી. દાનવોને મોહમાં નાંખી દેવોનેજ અમૃતપાન કરાવવું. કપટથી અમૃતપાન કરવા જતા રાહુનો શીરચ્છેદ. ટેબલો.

પ્રવેશ ૨ જો.—રસ્તો. ફરવા નીકળેલી ત્રંબક તડાકીયાની લાડવાઈ સાથે વાતચીત. નવીની સ્વતંત્રતા. તડાકીયાની મુંઝવણ.

પ્રવેશ ૩ જો.—બલિઉદ્યાન. પરિચારીકા સંગે બલિ સુતા અનંગભદ્રાનો પરિહાસ. મૃત્યુલોકમાં વિહાર કરવા નીકળેલા જયંતકુમાર ઉપર મુગ્ધ થવું. અચાનક બલિનાં આગમનથી બન્નેનું ગભરાવું ઇંદ્રકુમારને કેદ

કરવાનો હુકમ ફરમાવી બલિનું ચાલ્યા જવું. બાદ અનંગભદ્રાનું હરણ સ્વર્ગમાં જયંત કુમારનું નાશી જવું. શુંભ નિશુંભ દાનવોનું સ્તબ્ધ થવું. ટેબ્લો.

પ્રવેશ ૪ થો.—બલિ મહાલય. પુત્રીનું હરણ થવાથી બલિનો ક્રોધ અને રાણી વિંધ્યાવલીની ચીંતા. ગુરૂ શુક્રાચાર્યની અજ્ઞાથી સુરેન્દ્ર ઉપર ચઢાઈ લઈ જવાની તૈયારી.

પ્રવેશ ૫ મો—ઇન્દ્રમહાલય. બલિની અમરાપુરી પર ચઢાઈના સમાચાર નારદે આવી આપવા. ઈન્દ્રની ગભરામણ. બાદ નારદની યુક્તિથી ઇન્દ્રે બ્રાહ્મણનું રૂપ ધારણ કરી બલિ પાસે તેની યુવાનીનું દાન માગવા જવું.

પ્રવેશ ૬ ઠો.—જયંતનો શયનાગાર. અનંગભદ્રા અને જયંતનો શૃંગાર. જયંતીની ચેષ્ટા. બાદ બલિકુમાર બાણકુમારે આવી જયંતીનું હરણ કરી ચાલ્યા જવું.

પ્રવેશ ૭ મો.—રસ્તો. ત્ર્યંબક તડાકીયાનો નવી સાથે વાદવિવાદ બાદ ફડાકીયા વૈદ અને તડાકીયા જોશીના પુત્ર પુત્રીના લગ્ન સારૂ ગોર વીજળીશંકરે આવી કરી દેવું.

પ્રવેશ ૮ મો.—બલિની રાજસભા. કપટવેશ ધારી ઈન્દ્રની બલિ પાસે યુવાદાનની યાચના. શુક્રાચાર્યનો અટકાવ. નારદે આવી ભેદ ખોલી દેવો. ઇન્દ્ર કેદ. ટેબલો.

અંક ૨ જો.

પ્રવેશ ૧ લો.—અમરાપુરીનું ઉપવન. હરીકીર્તન કરતા નારદે દેવગુરૂ બ્રહસ્પતીને બલિની અમરાપુરી પર ચઢાઇના સમાચાર આપવા. બ્રહસ્પતિની ચીંતા. અને તરત શચિ પાસે જવું.

પ્રવેશ ૨ જો.—ઇન્દ્રાસન. ઇન્દ્ર કેદ થવાથી દેવ દરબારમાંનું દીલગીર થવું. દાનવ મંડળ સહિત બલિનું ઇન્દ્રાસન પર બેસવા આવવું. બ્રહસ્પતિયે અટકાવવો. શચિ તથા બલિનો વાદવિવાદ. બળાત્કારે સીંહાસન પર બેસવા જતાં ચમત્કાર. બલિનું સ્તબ્ધ બની પાછા ફરવું; ટેબલો.

પ્રવેશ ૩ જો.—અનંગભદ્રાનું રંગભુવન. જયંત સંગે આનંદ કરતી અનંગભદ્રા પાસે બલિનું આગમન. ઇન્દ્રને કેદ મુકત કરવાનું વચન આપી જયંત તથા અનંગભદ્રાને પોતાની સાથે શોણીતપુર લઇ જવા.

પ્રવેશ ૪ થો.—ફરશુરામ વૈદનું ઘર. લંગડી છોકરીના લગ્નનું ફુઠાકીયા જોશીના છોકરા સાથે સાટું થવાથી, ધણી ધણીયાણીનો આનંદ.

પ્રવેશ ૫ મો.—હરિમભુવન. દેવાંગના સંગ હરિમનો વાણીવિનોદ. વિષ્ણુયે વામન અવતાર ધરી દેવોને દુઃખ મુક્ત કરવા અદિતિને વચન આપવા જવું.

પ્રવેશ ૬ ઠો.—બલિભૂવન. સો યજ્ઞ પૂર્ણ કર્યા શીવાય સ્વર્ગમાં જવા માટે શુક્રાચાર્યે ઠપકો આપવો. છેલ્લો સોમો યજ્ઞ કરવાની તૈયારી.

પ્રવેશ—૭ મો. જયંતીનું રંગભુવન. ગુણાનુકુમાર. જયંતીનો આનંદ વિનોદ.

પ્રવેશ ૮ મો.—કશ્યપાશ્રમ. અદિતિની ઉગ્ર તપશ્ચર્યા. વિષ્નુ પ્રાગટ્ય. વરદાન પ્રાપ્તિ વામન સ્વરૂપ દર્શન.

પ્રવેશ—૯મો. એશી નવી વૈદ વૈશાલી. તથા ગોરનું ચરીયામ રસ્તા ઉપર ભેળા થવું. લગ્નનો દિવસ નક્કી કરવો. સર્વેનો આનંદ

પ્રવેશ—૧૦ મો. શોણીતપુરનું કારાગૃહ. કપટ કરી કેદ કરેલા જયંત ઉપર બલિનો જુલમ. અનંગભદ્રા જયંતી બાણુ કુમારે વચમાં પડી અટકાવ કરવો. બલિનો ક્રોધ. ઈન્દ્ર કેદ મુક્ત થવાના સમાચાર. દેવ સૈન્ય સહિત ઇન્દ્રનું આક્રમણ. યુદ્ધ. બલિ પરાજય. ટેબ્લો.

અંક ૩ જો

પ્રવેશ—૧ લો. ઇન્દ્ર મહાલય, ઇન્દ્ર કેદમુક્ત થવાથી દેવોનો આનંદ બળિના છેલ્લા યજ્ઞની તૈયારીથી દેવમંડળમાં ગભરાટ. નારદે આવી વિશ્નુનો વામન અવતાર થવાના સમાચાર આપવાથી સર્વેનું આનંદ પામવું.

પ્રવેશ—૨ જો. ત્રંબક તડાકીયાનું ઘર -લગ્નના વરઘોડાની તૈયારી.

પ્રવેશ—૩ જો. અદિતિ આશ્રમ કશ્યપની બળીના યજ્ઞમાં જવાની તૈયારી વામનની સાથે જવાની હઠ વામનને સાથે લઇ કશ્યપનું શોણીતપુર પ્રયાણ.

પ્રવેશ— ૪ થો. લગ્નમંડપ. હાંણીયોવર. અને લંગડી કન્યાના લગ્ન. પોગળ ખુલ્લું થવું.

પ્રવેશ—૫ મો. જયંત ભૂવન. અનંગભદ્રા અને જયંતનો આનંદ. પિતાના યજ્ઞમાં જવાની તૈયારી

પ્રવેશ—૬ થો. યજ્ઞમંડપ. બળીના છેલ્લા યજ્ઞની સમાપ્તિ, રૂષીમહર્ષીને દાનપ્રદાન વામનનું આગમન, સર્વનું સાનંદાશ્ચર્ય ત્રણ ડગલા ભૂમીના દાનની યાચના. શુક્રાચાર્યનો અવરોધ વામનરૂપે વિશ્નુની કપટ કળા ખુલ્લી કરવી. છતાં બળીની દાન દેવાની હઠ. શુક્રાચાર્યનો અભિશાપ સૂક્ષ્મ રૂપે દાન દેતાં ઝારીપ્રવેશ ચક્ષુ ફુટવી. દાનનો સંકલ્પ વૈરાટ રૂપ દર્શન બે પગલાંથી. ત્રૈલોક્ય ભરવું. ત્રીજું

પગલું બલિના મસ્તક પર મૂકીને તેને પાતાલમાં ચાંપવું. પ્રતિહાર બની વિષ્ણુએ બલિને પાતાલની ગાદી ઉપર અભિષેક કરવો. દેવ દાનવની સ્તુતિ.

અંતિમ આનંદ. ૐ શાન્તિ. શાન્તિ. શાન્તિ.

મુખ્ય પાત્રો

બલિ—દાનવપતિ વિરોચન નો કુમાર.
ઇન્દ્ર—દેવતાઓનો પતિ
બ્રહસ્પતિ—દેવગુરૂ
શુક્રાચાર્ય—દાનવ ગુરૂ.
જયંતકુમાર—ઇન્દ્રનો પુત્ર
બાણકુમાર—બલિનો પુત્ર.
ત્રંબકરામ—તડાકીયો જોશી
ફરશુરામ—ફડાકીયો વૈદ.
વિજાણાશંકર—વાયડો ગોર

સ્ત્રી પાત્રો

અનંગભદ્રા—બલિની પુત્રી.
જયંતિ—ઇન્દ્રની પુત્રી.
લક્ષ્મિ—સમુદ્ર તનયા. આદ્યશક્તિ. મહામાયા.
મોહિનિ—વિષ્ણુ અવતાર.
શચિ—ઇન્દ્ર પત્નિ.
વિંધાવલી—બલિ પત્નિ.
અદિતિ—કશ્યપ પત્નિ. વામનની માતા.
લાડવઈ—તડાકીયાની નવી.
સૂરજ—ફડાકીયાની ગૃહલક્ષ્મિ.

તે શિવાય નારદ-શંકર. વિષ્ણુ. દેવ. દાનવ. ઋષી. દાસ દાસી. વિગેરે વિગેરે.

ૐ

श्रीमद् वाघ सद्गुरवे नमो नमः

વામન અવતાર

(બલિ-ચરિત્ર) નાટકના ગાયનો.

મંગળા ચરણ,

શ્રી હરી ૐ તત્સત્ પ્રણમામી,
સુખધામી અખિલ વિશ્વ સ્વામી,
વિશ્વ વિલાસી જ્યોતિ પ્રકાશી,
અજર અવિનાશી
બ્રહ્માંડ બ્રહ્મ સ્વરૂપ સુખરાશી
પંચ મહાભૂત ધરે તુજ ધ્યાન
તવ સ્તવન નવિન પ્રકટાવે જ્ઞાન—શ્રી.

૨

ઔર્યભાળા—

અદ્‌ભુત અકળિત કળા શી તારી અવિનાશી નાથ
વીભુવર ભવ ભયહારક સ્વામી અવિનાશી નાથ !
પ્રણતપાળ સુખકર તમે સુરના નરવરના
મુનિજનના છો હિતદયાળ ! !—અદ્‌ભુત

અસુરકાળ ધર્મપાળ સ્વામી ગુણગામી
નીજધામી નિર્ગુણ નૃપાળ ! !—અદ્ભુત.

૩

લક્ષ્મિ—

ક્ષીર સાગરની હું સુતા કમળા છે મુજ નામ
કુંવારી છું કન્યકા વરમાળ ધરૂં કોઇ શ્યામ
સુર અસુર ગુણવાન તમે સર્વ કુળવાન
શોધી લાયક સમાન હર્ષથી વરૂં શ્રીમાન્
પ્રકટી લક્ષ્મિ સીંધુ બાળ આવી હૃદયમાં ધરીવ્હાલ
કોઈ સુંદર સુરબાળ અર્પું તેને વરમાળ—સુર.

૪

મોહિની—

મધુરી મોહીની મારો મદન મહેમાન છે
ખીલ્યું નવરંગી મારૂં જોબન ગુમાન છે
વસંતની વાડી ખીલી ફુલડાં એ મ્હેકાય
મદભર યૌવન રંગથી અંગ બધુ લ્હેકાય.—મધુરી
નાજુક છાતીની છટા નાજુક મારો નાથ
નાજુક નાની નારને નાજુક ભરતો બાથ—મધુરી
નાજુક આશક ઉરમાં મીઠો મારો પ્યાર
નાજુક જોબન બાગમાં નાજુક કરે વિહાર—મધુરી

—૨૧

૫

સંભકરાસ—

સંસારે સાચું શામનું નામ માત્ર એક દામ દામને દામ
વાહ ભાઇ દામ ! વાહ ભાઇ દામ ! !—સંસારે
દામવંત તે સહુથી ડાહ્યો હોય ભલેને હજામ
દામવંતને દ્વારે જઇ સહુ સો સો ભરે સલામ—વાહ
પંડીત કાજી પ્રવીણ પુરાણી રાજા રંક તમામ
વૈદ વકીલને વેશ્યા સર્વે દામની પાસે ગુલામ—વાહ

૬

લાહવણ—

ક્યાંય સરખી સમાણી જોડી ના મળે
સુનો લાગે સંસાર એળે જાયે અવતાર—ક્યાંય
ખીલી જોબન પુલવાડી પ્હેરી પચરંગી સાડી
કંચુકી કમાનવાળી મારી આંખડી અણીયાળી
જોબન બહાર જાયરે—સુનો

ચંપા કળી સુંદર સરસ ભમરો સુગંધી ના લહે
કંટક છતાં ગુલાબ કુળીપર ભ્રમરજી રાજી રહે
કસ્તુરી કાળા રંગની ઉત્તમ સુગંધી છે ભરી
હું છું રૂપાળી પદમણી તે મૂર્ખને પાલે પડી—સુનો

૭

લાડવઇ—

છોને કહેતા છકેલી રંગીલા મને છોને કહેતા છકેલી.
હું તો જોબનમાં ઘેલી બનેલી—રંગીલા.
બાગ બગીચાની સ્હેલ બહુ સુંદર જાણે શું ઘરમાં ગોંધેલી
બદામી હલવોને ધારી જલેબી તાજી તાજી ખાઉં પ્હેલી
—રંગીલા.
સાટીનની સાડીયો કસબી ભરેલી કોર સમણે ન કોઇયે દીઠેલી
પોલકાને ચોળીયોનો પાર નહિં મારે લટકેથી લુંટી લાવેલી
—રંગીલા.
નવસેરા હાર સાચા મોતીના સુંદર બંગડીઓ માણેક મઢેલી
ઝુમણાંને ઝુંમણા આ લાડવઇ પ્હેરતી વિદ્યા હું પાકી ભણેલી
—રંગીલા.

૮

અનંગભદ્રા—

બાળા લતા સખી જો! શી આ મંદ મંદ ડોલે!!
નિર્લજ વાયુ તેની ચુંબા આનંદ જો! લે!!
પવને સખી ચુંબિત્ આ લતિકા
દીસતી નીજ ગાત્રથી કંપીત્ હા!
કરતી કળી સ્મીતથી ભાવ છતાં
મુખપટ ઘુંઘટ ખોલે—બાળા.

દાડીમ ફુળને પકવ આ કુટી રકત શાં દેખાય છે
સખી–જાણે તરૂણી સ્તનપરે સ્મર તીર ચિન્હ જણાય છે
અનંગ–આ કેતકી કરવત સમી વિરહી હૃદય જોતાં ચીરે
સખી–ચંપાકળી દિપજ્યોતિ સમ વિયોગી જન જોઇ પરજળે
અનંગ–અલિ જો ! અહી કળીથી રતિમંત્ર ગુપ્ત બોલે
—બાળા.

(કવિ છોટાલાલ)

૯

સખી—

સજની મારી રજની કયાં રમી આવી સાચું બોલ
અનંગ–સહિયર શાણી તું આળ ચડાવે શીદને કેડલો છોડ
સખી–હાલે તારી વેણી ગુંથીતી હમણાં કયમ વીખરાણી
પરસેવો તને કયાં વળ્યો તારી ભમ્મર કયાં ભીંજાણી
—સાચું બોલ.

અનંગ–કાળો ભમરો શીરપર બેઠો ઉડાડતાં વેણુ તુટી
પરસેવે ભમ્મર ભિંજાણી લાપોટે લટ છુટી—કેડલો.
સખી–અંગ પહેરતી અતલસ ચોળી સહિયર સર્વે વખાણી
કંચુકી કસ છુટી ગઇ કયાં આવડી કયાં ચોળાણી
—સાચું બોલ.

અનંગ–વાટે હું તો ભુલી પડી ગઇ એકલડી ગભરાણી
કંચુકી ઉર તંગ પ્હેરીતી તેથી બહુ અકળાણી

સખી-અધરદંત બેઠા દીસે છે ઉરમંડળ નખ લાગ્યા
એવો રસીયો કોણ મળ્યો તને કામબાણ ક્યાં વાગ્યા
—સાચું બોલ.

અનંગ-રમાડતી સારીકા રંગે મધુરી કામણગારી
ચંચળ ચાંચ મારીને નાઠી તમથી હું તો હારી મારી

૧૦

અનંગભદ્રા—
સ્નેહ સેવા વાલમ લ્યો સ્વીકારી! પ્રેમધારી!!

જયંત— નયન જ્યોત વદન કાંન્તિ તુજ પ્યારી

અનંગ—.............પ્રિય સ્વર્ગના વિહારી—પ્રેમધારી
મધુર વચન મરસાળા પ્યારા મૂર્તિ હૃદય ધારી
થઈશ હું જળધારી પ્રાણાત્મા ઓવારી
સ્મરૂં સુર સુત સૈભાગ્ય સ્નેહધારી—પ્રેમધારી

૧૨

શુક્રાચાર્ય—
વીર ધર્મ કર્મ દીલ ધારી
અસુર સકળ દળ અસ્ત્ર ગ્રહીને
સુરગણ યુદ્ધ વિહારી—વિરધર્મ
સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળ ભરી
કરી ઐક્ય ત્રૈલોક્ય સુધારી!—વિરધર્મ
સૂર્ય ચંદ્ર સુરેન્દ્ર દમી
મઘવેશ મુકુટ શિરધારી—વિરધર્મ

૧૨

નારદ—

નિર્બળ તે જનને જાણો જે ભાગ્ય આધીન થઇને ભમતા
કર્મ ઉપર વિશ્વાસ ધરીને કાર્ય નહિં સરતા—નિર્બળ
આપત્તિ શીર લાખ પડે પણ ધૈર્ય કદી નવ તજતા
રિદ્ધિ સિદ્ધ ઉદ્યમથી પામી દુશ્મનથી નવ ડરતા—નિર્બળ
પુરૂષાર્થી નીજ માર્ગ શોધીને દુઃખ નહિ દીલ ધરતા
સિંહ વને ઉદ્યમ વીણુ ઉંઘતા મૃગનવ મુખમાં પડતા—નિર્બળ

૧૩

અનંગભદ્રા—

મન મોહન સુંદર શ્યામ પધારી મન મંદીરીયે મ્હાલો

જયંત—રસસુંદરી મનહર રતીરમણી લ્યો અમૃત સુખનો
લ્હાવો.

અનંગ—મન મોતીની માળા પ્હેરાવું પ્રીયતમને હું રીઝાવું
અંતરના હિંચોળે ઝુલાવી પ્રેમ સુધારસ પાવું-મન

જયંત—નંદનવન સોહામણું સમીર સુગંધીત વાય
બલિતનયા પ્રિયમાનુની મધુર વદન મલકાય—રસ

અનંગ—મીઠું યૌવન પુર છે મીઠો તવ અનુરાગ
રમશું રજની શ્યામ સંગ ઝીલી પ્રેમ પરાગ—મન

અનંગભદ્રાઃ— ૧૪

છોડોજી રાજ ! તમથી હારી

જયંત—..............લજાઓ ન પ્યારી ! !—છોડો

સ્વેદબિંદુ હજી સુધારી

અનંગ—...........લુચ્ચાઈ તમારી !—છોડો

જયંત—બિંદુ ઘનશ્યામ ચંદ્રકપોલ પર બે પ્યારી

અંકીત સુખાવે ચંદન મંદ લટક મરાળી

અનંગ—મનમોહન સુંદર શરમાવો શીદ બાળી.

શુદ્ધી શું વીચારી !—છોડો

જયંતી— ૧૫

બન્ધુ વશ કીધો મારો જે સરલ હૃદય ગુણભર્યો

અનંગ—નણદી નવ દોષ અમારો છે કપટી વીર તમારો

શયનભુવનમાં હતી એકલી છેદ કરી છુપાઇ રહ્યા

અંક ભરી પાલવ મુજ પકડી મોહન મન ભરમાંવી

ગયા—નણદી

જયંતી—ચંદ્રવદન મુખ શરદેન્દુ સમ ભ્રકુટી કામણગારી

કામણ કરી લલચાવ્યો ભમરો લલીત કળાછે તારી—વશ

અનંગ—મનમોહને બોલાવી સાન કરી હું ભોળી ભુલ ખાઇ ગઈ

સ્મરતણાં સરથી ઉર ભેદ્યું પરવશ થઈ લોભાઇ

રહી—નણદી

જયંતી—ખીલેલી જોબનવાડી તુજ મોહ રતી રંગ ન્યારો

ભુરકી નાખી તેં ભરમાવ્યો ભાન ભુલ્યો વીરમારો—વશ

જયંતી— ૧૬

ઘેલી કીધી અલબેલા મોહક બાણુ મારી.

તેં ભુરકી નાંખી ભારી છે મૂર્તિ જાદુગારી

મંદહાસ્યે ચિત્તડું ચોર્યું, કામ કટાક્ષે કાળજ કોર્યું
બાણુકુમાર—પ્રેમપિંજરે પુર્યાં અંતર વ્હાલે પ્યારી—ઘેલી
જયંતી—વ્હાલ ભરી રસીકવાણી વાલમજી વીણુ મુલે વેચાણી
બાણુકુમાર—સ્નેહ તારે સાંધ્યો એ બાળસુરે કુમારી—ઘેલી

ફેરશુરામ—   ૧૭

ગોળ ખાઓ લ્યો ત્ર્યંબક તડાકીયા
ત્ર્યંબક—લાવો લાવો ફેરશુરામ ફડાકીયા
ગોર—બન્ને જુઠાને લુચ્ચા હડાકીયા—ગોળ
ફેરશુરામ—કન્યામાં કંઈએ કેણુ નથી તમે હૈયામાં હીંમત
ધારજો.
ત્ર્યંબક—વર છે રૂપાળો વિદ્વાન વરણાગીયો કામદેવ કેરો
અવતારજો—ગોળ૦
ગોર—જોશીને વેદ મળ્યા વેવાઈ હોંસીલા ઘડીયા લગન
નિરધારજો
વ્હેલા પધારજો લગ્ન મંડપમાં આનંદ આવશે
અપારજો—ગોળ

નારદ—   ૧૮

ભજન કર નારાયણનું ભાઈ
આતો જગતમાં પ્રભુ દિનદયાળ નામસ્મરણ સુખદાઈ—ભજન
જલસ્થલ વ્યાપક ધર્મ ધુરંધર દેશે અભયપદ ભાઈ—ભજન

૧૯

અનંગભદ્રા—

અમર સુખદ સંગ વિહાર નવરંગ
સ્ત્રીયવૃંદ નંદનવન સુર ક્રીડન ઉપવન
વિપત્તિ વિસરાય રસમય સુખ સંપત્તિ
નજરા સદા યુવા રહે સ્વર્ગ સુધામયી—અમર

૨૦

લક્ષ્મી—

ચપળા ચમકે વાદળમાં ચંદા છુપી રહી નભમાં
ટહુકે કોકીલા વનમાં વ્યાકુળ કરે સ્મરતનમાં
બંસરી અધર પ્રવાલે કૌસ્તુભ મણી શી વિરાજે
કર્ણે મકરાકૃત કુંડળ પદકંજ નુપુર રાજે—ચપળા
કેશર તિલક વનમાલા મદભર મનોહર લોચન
સુંદર વદનપર વારી તલસાવે સુજને મોહન—ચપળા

૨૧

દેવાંગના—

ગૃહદેવી કોને કહેવી ? તેતો રીત બતાવો દેવી
હવે વળી ગૃહીણી ગુણમાં કેવી ? દેવી ! !—ગૃહદેવી
નાથ નગીના નચવી નયને નયન નયનમાં ઢાળે
રસબસ થઈને રસીયા સાથે રજની સુખમાં ગાળે
આભુષણ ધારે નવનવા નિત:તેને ગૃહણી કહેવી !—ગૃહ

લક્ષ્મી—જગ સેવાના વ્રત આદરે સ્વામીને સંતોષે
કટુવચન નીજ કાંત કહે પણ કદિ ભરાય ન રોષે
સુખ દુઃખમાં સદા પ્રસન્ન રહે તેને ગૃહીણી કહેવી—ગૃહ
દેવાંગના—અર્થ સુક્ત તવ મીઠી વાણી અંતરમાં ઉતારી
મોહ સાચવી કરશું પ્રેમે ગૃહવ્યવસ્થા સારી
અંતરની અમ ગુંચ ઉકેલી જ્ઞાન દીધું મહાદેવી !—ગૃહ

(બી. એ. કવિ વૈરાટી)

લક્ષ્મિ—

૨૨

થાઓ બટુક બ્રહ્મચારી શ્રુતિ તારી
તે દિનની ઓળખાણુ વ્હાલમાં !
સુરવર શીરમોર મલુણાં ધરણી પીઠે ધારી
તાર્યાં વેદ અસુર મારી મનુમંડળી તારી !
વાહ ન્યારી ! કળા તારી ! !
દીઠી આજ વ્હાલમાં !—થાઓ

(બી. એ. કવિ વૈરાટી)

૨૩

જયતી—પ્રીતીની જ્યોત ઉરજાગી મધુરી મુર્તિ સુહાગી
મનોહર બંસરી બાજી પ્રીતમની લ્હે મુને લાગી
વિલાસોના તરંગોમાં મીઠા મનના ઉમંગોમાં
અધીરી ઝુલતી બાળા બનીને કાન્ત અનુરાગી
હડા માનો વીણાં બોલે હૃદય એ તાનમાં ડોલે
ચડયું જોબન એ ચકડોળે ડોલાવ્યું તેં ઓ! સુરાગી—પ્રીતી

જયંતી— ૨૪

હું માતુની મનના ચિંતામણી તારૂણીના ઉર હૈયાહાર
આપ તરૂવર કલ્પ સમા તો હું નિત છાયા રૂપવસનાર

ભાણુકુમાર—તું અવનિની વિમળચંદા મુજ ઉરસીંધુ ઉછાળનાર

મુજ હૃદયની ગૃહલક્ષ્મી છો મન વાંછીત ફળની દાતાર—હું

જયંતી—આપ સુગંધીત વાયુ વસંતના હું તે સુગંધીને વરનાર

ભાગ્ય થકી મળ્યા મનમોહન સ્વર્ગ અમરગણુના શીરતાજ !—હું.

૨૫

લાડવઇ—

આનંદ મંગળ આઓ પરણાવી લેશું લ્હાવો
મારી વેવાણુ ! રસીલી જોડી શોભશે.

સૂરજ—નીરખી કન્યા કહેશો મુખ જોઇ તાકી રહેશો—મારી

ગોર—વાહ ઠીક મળ્યું આ ટાણું એક લુણું બીજું કાણું
મળી વેવાણને વેવાહું ફેરા ફેરવોને ઝટ—મારી

ચંબક—ફૂહાકીયા વેદ જોશો હાળીને લ્હાડે રોશો
કેવી જાન જોટી હું આવું દુનીયામાં ડંકો વાગશે

ફેરશુરામ—તડાકીયા કહું તમને ભતી ઉમેદ મનમાં અમને
બાજા બગડાવું જોજો ફરસુરામનો ફુલહો—મારી

૨૬

જયંત—શી દીનદશા મુજથઇ વિધી વિપરીત અઘવચ થઇ
ક્યાં અમરાપુરી સ્વર્ગ સદન મુજ કારા ગૃહ પાતાલ
ભૂવનમાં
અસુર પ્રપંચે ભાન ભુલ્યો હું વિનતી કરૂં કોને
જઇ—શી દશા.

૨૭

દેવદેવાંગના—
જય જય સુરપતિ શિરતાજ ! સ્વર્ગભુવનના છો અધિરાજ
યક્ષ કિન્નર ગણ યશ ગુણ ગાયે અમરગણ ઉર આનંદ થાયે
કીર્તિ પ્રતાપ સુજશ જય પામો અમરનાથ દુ:ખ સહુ
વામો—જય.

વામન— ૨૮
અમૃતથી પણ અતી મીઠી લાગે માતપીતાની સેવા
જનની જનકના પદ પૂજન તે મધુરા મધુરા મેવા
સ્નાન ધ્યાન સંધ્યા તર્પણ કરી અગ્ની-હોત્ર સુધારે
પ્રેમે ન પૂજે માતપીતાપદ વૃથા વખત તે ગાળે-અમૃત.
બ્રહ્મા વિશ્નુ મહેશથી મહીમાં માતપીતાનો ભારે
પ્રગટ ઇશ નીજ જનની જનકની સેવા સપુત સુધારે—અમૃત

શંખક— ૨૯
કરી છેતરપીંડી કન્યા હુલી પરણાવી જઇ ક્યાંક
કરૂં છું સરકારમાં

ફરશુરામ—ચંદરીયો શંકરીયો વર છે કાંણો તજ તારૂં
તપાસ પળ વારમાં

ત્રંબક—............હવે તો તો કન્યા છે ચંપાની પાંખડી

ફરશુરામ..............કામદેવ જેવાની ફુટેલી આંખડી

ત્રંબક..................લુચ્ચાના પીર તને જાણ્યો ફુડાકીયા

ફરશુરામ—..........ઠગછો પાટણનો તું ત્રંબક તડાકીયા

ત્રંબક—ચુપ..........ચુપ...........ચુપ..........

ફરશુરામ—જા........જા.......જા

ગોર—........અહિં નથી ઘરાળકે ઉલાડમાં—કરી

અનંગભદ્ર— ૩૦

નીશા અનંત દુઃખની પીયુ વીતી ગઈ
પ્રભા આનંદની આ ખીલી જુવો શોભતી
મધુર સમીર મલય વાય પુષ્પ આ ખીલે
મધુર પંખી લલીત ગાન કરી તરૂ ઝુલે

જયંત—રચી જતાં શશી પ્રભા સંધ્યા સરી જતી
ઘટમાળ ભાગ્યની એ રીત ઘડી ભરી જતી.—નીશા

અનંગભદ્રા— ૩૧

મૂર્તિ ભરી અંતરમાં પ્યારા શિરોમણી સુરના
તન મન ધર્યું ચર્ણમાં નિશદીન રહું શર્ણમાં

જયંત—મુગ્ધા મધુર મનહારી તુજ દર્શ આનંદકારી
સૌભાગ્ય સતી સુતનયા હૃદયેશ્વરી વસી તનમાં

અનંગ—વ્યાકુળ બની છું પ્રેમે નીભાવશો ઉર નેમે
મનહંસ માનસ સરના સુખચંદ્ર તારૂણી તનના—મૂર્તિ

વિરાટ દર્શન

શાંતિ.................શાંતિ..................શાંતિ

જાહેર ખબર.

શ્રી રમાકાન્ત નાટક સમાજમાં ભજવાતા નાટકોની ચોપડીઓ સમાજનો જ્યાં મુકામ હશે ત્યાંથી રોકડી કીંમતે મળશે.

નાટકનું નામ	કીંમત
ચંદ્ર.બક્ષિમ	રૂ. ૦-૩-૦
બાજીરાવ	૦-૩-૦
પરમહંસ	૦-૩-૦
પ્રભાવતિ	૦-૩-૦
રેવા ચૌધરણી	૦-૩-૦
જરા સંધ	૦-૩-૦
રાં નવઘણ	૦-૩-૦

માલિક.

રમાકાન્ત નાટક સમાજ.

શા. ચુનીલાલ અમીચંદના ધી જૈન એન્જીન પ્રિ. પ્રેસમાં
પ્રસન્નવદન છબીલારામ દીક્ષિતે છાપ્યું ઠે. ખપાટીઆ ચકલા
સુરત અને અમૃતલાલ મહાદેવ ઇશ્વર આશારામ
ઓઝાએ પ્રસિદ્ધ કર્યું. ઠે૦ સૂર્યપ્રકાશ
થીએટર સુરત.